

qui Suppl., q. 37, art. 5, ad 5^{um}, ait: *In ipsa libri datione imprimatur character; et post ipsum, Bonacina, Vasquez, etc.* Præcipue nituntur 1^o auctoritate S. Doctoris, et 2^o auctoritate concilii Florent. quod, in Decreto ad Armenos, hæc habet: *Diaconatus vero per libri Evangeliorum dationem confertur.*

4^o Multo plures contendunt impositionem manuum totalem esse istius sacramenti materiam, et sequentibus fulciuntur momentis. 1^o in Actibus Apostolorum, ubi de ordinandis primis diaconis agitur, sola manuum impositio memoratur. 2^o In religionis christianæ initio, liber Evangeliorum nondum existebat: ergo contactus ejus materia diaconatus esse non poterat. 3^o Concil. Carthag. IV, can. 4, sic habet: « Diaconus cum ordinatur, solus episcopus, qui eum benedicit, manum super caput illius » ponat, quia non ad sacerdotium, sed ad ministerium » consecratur: » sola igitur manus impositio ut materia totalis assignatur. 4^o Materia sacramenti eadem esse debet, saltem quoad substantiam, apud Græcos et Latinos: porro Græci sola manuum impositione semper usi sunt et adhuc utuntur. Ergo 4^o.

Ad auctoritatem Decreti ad Armenos, respondent Eugenium IV non intendisse essentiam ordinationis assignare, sed tradere ritum in Ecclesia Romana receptum, ut Armeni illum deinceps non omitterent; de manuum impositione non loqui, quia sciebat eam ab ipsis non omiti. Et revera, concilium Florent., cui præfuit idem Pontifex, ordinationem Græcorum sola manuum impositione collatam approbavit. Ergo. *S. Th.* suam emittit opinionem nullis testimoniis Patrum innixam, et in hoc, sicut in pluribus aliis punctis, deseritur.

5^o Alii vero plures duplicem admittunt hujus sacramenti materiam, videlicet, manuum impositionem a Christo determinatam, et libri Evangeliorum porrectionem ab Ecclesia ex potestate a Christo sibi tradita assignatam, contenduntque hoc solum systema omnibus difficultatibus plene satisfacere. Verum hæc sententia doctrinæ, quam in Tractatu *de Sacramentis*, agendo de in-

stitutore Sacramentorum, tuiti sumus, minus congruit.

6^o Alia singularis prodiit opinio P. Hardouin, qui, in dissertatione de Successione episcoporum Anglicanorum, contra P. Le Courayer, excogitavit Christum duplicem instituisse materiam ordinationis, unam pro Ecclesia Occidentali, nempe instrumentorum porrectionem, quam B. Petro tradidit, et alteram pro Ecclesia Orientali, scilicet, manuum impositionem, quam B. Paulo commisit. Illud vero systema, omnino novum, nullo Scripturæ aut traditionis fundamento innititur; e contra, plurima monumenta ex quibus requiritur impositio manuum in Ecclesia Occidentali prodire; ergo procul rejiciendum est.

7^o Secunda sententia probabilior nobis videtur, et tamen cum in administratione sacramentorum pars tutior sit eligenda, libri Evangeliorum porrectio nunquam omitti debet, et omissa, supplenda foret, manuum impositionem non iterando.

8^o Similiter iteranda non esset ordiatio sine manuum impositione facta, sed tantum supplendum quod omissum fuisset. Decretal. l. 1, tit. 16, cap. 3, in quo legitur: « Presbyter et diaconus cum ordinantur, manus impositionem tactu corporali (ritu ab Apostolis introducto) » recipiunt. Quod si omissum fuerit, non est aliquatenus » iterandum, sed statuto tempore ad hujusmodi ordines » conferendos, caute supplendum est quod per errorem » exstitit prætermisum.

9^o In opinione eorum qui manus impositionem ut materiam diaconatus essentialem habent, forma sunt hæc episcopi verba: *Accipe Spiritum sanctum ad robur, ad resistendum diabolo et tentationibus ejus: vel probabilius oratio immediate sequens, Emitte in eos, etc.*, quam episcopus pronuntiat, manum dextram super omnes ordinandos extensam tenens; nam 1^o verba *Accipe Spiritum sanctum*, non reperiuntur in Euchologiis Græcorum, neque in Pontificalibus latinis quingentis annis antiquioribus, ut ostendit P. Martène, t. 2, neque in operibus Patrum, neque apud Hugonem a S. Victore et Magistrum Sententiarum, qui de sacramentis tractaverunt. 2^o Oratio

Emitte in eos, in antiquis codicibus consecratio diaconi inscribitur, et universalis est, dum verba, *Accipe Spiritum sanctum*, non solum recentiora sunt, sed cum dicta oratione, in qua Spiritus invocatur, concordare non videntur: ergo probabiliter decursu temporum apud Latinos fuerunt addita, ut effectum ordinationis clarius significarent. Non tamen omitti debent.

10^o In sententia eorum qui libri Evangeliorum traditionem reputant necessariam, verba, *Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesia Dei*, etc., ad formam essentialem pertinent.

§ III. — De diaconorum officiis.

In primis Ecclesie sæculis, diaconi episcopum semper comitabantur in itineribus, in conciliis; ei in ordinationibus et in aliorum sacramentorum administratione assistebant, eidem vel sacerdoti solemniter celebranti serviebant. Unde S. Laurentius S. Sixtum ad martyrium properantem sic alloquebatur, teste *S. Ambros. de Officiis*, l. 1, cap. 41: « Quo, sacerdos sancte, sine diacono » properas? Nunquam sine ministro sacrificium offerre » consueveras. »

Ex Pontificali Romano, diaconi tria in ordinatione sua suscipiunt officia, his verbis expressa: *Diaconum oportet ministrare ad altare, baptizare et prædicare.*

1^o *Ministrare ad altare*, non vero offerre: unde episcopus in sua allocutione eos vocat *comministros et cooperatores corporis et sanguinis Domini*. Diaconus igitur cantat evangelium, panem et vinum celebranti offert, calicem cooperit et discooperit; corpus Christi immediate non tangit, sed corpus et sanguinem in vasis contenta deferre potest. Sacram Eucharistiam olim distribuebat, ut patet ex *Apologia S. Justini*, l. 1, n. 65; *S. Cyp.*, lib. de Lapsis. Concil. Carthag. IV, can. 38, prohibuit ne diaconus, presente presbytero, Eucharistiam corporis Christi populo praberet, nisi in necessitate et jussus: a multo tempore hæc manus non exerceat, nec ad illud delegantur.

2^o *Baptizare*: de hac potestate in Tractatu de *Baptismo* sufficienter diximus.

3^o *Prædicare*. S. Stephanus et S. Philippus, diaconi, Evangelium populo annuntiabant: multis exemplis probatur diaconos in posterum prædicavisse, etiam nunc prædicare posse, sed tantum ex delegatione saltem parochi: in diocesi nostra licentia episcopi vel vicarii ejus generalis prærequiritur.

Diaconis olim committebatur cura visitandi pœnitentes, eosque in periculo mortis constitutos ab excommunicatione absolvendi et reconciliandi, deficiente sacerdote.

ARTICULUS QUINTUS.

DE PRESBYTERATU.

Presbyter, græce πρεσβυτης; idem etymologice significat æ senior, et presbyterorum cœtus vocatur senatus vel presbyterium: ministri quippe altaris seniores esse debent, sin ætate, saltem morum gravitate et probata sapientia. Dicuntur etiam *sacerdotes*, tum quia sacrificare debent et quascumque res sacras pertractare; tum quia ipsi, vi ordinationis, sunt sacri: unde status eorum merito designatur per *sacerdotium*.

Sacramentum Ordinis simpliciter dictum est, juxta omnes, sacerdotium, quia, velut genus, omnes alios ordines sub se continet tanquam gradus. Quicumque ergo sacramenti Ordinis existentiam admittunt, hanc dignitatem sacerdotio non denegant: nulla proinde est necessitas nec utilitas hanc probandi veritatem; sed in duplici paragrafo dicendum est tantum 1^o de materia et forma presbyteratus, et 2^o de ejus officiis.

§ I. — De materia et forma presbyteratus.

1^o Nemo arbitratur stolæ accommodationem, et casulæ traditionem ad essentialiam sacerdotii pertinere: tria igitur tantum ut materia hujus sacramenti exhiberi possunt, scilicet manuum impositio, olei sancti inunctio, et calicis cum vino et aqua, patena superposita, traditio.

2° Fere apud omnes constat manuum impositionem essentialem esse, et probatur 1° ex Scriptura sacra, nempe ex agendi ratione Apostolorum, qui, *cum constituissent illis per singulas ecclesias presbyteros, et orassent cum jejunationibus*, Act. XIV, 22 (in textu græco manuum impositio exprimitur); et ex Epist. B. Pauli, I Tim. v, 22: *Manus cito nemini imposueris*: quæ verba de ordinatione presbyterorum præcipue intelligunt interpretes et SS. Patres. 2° Ex concilio Carth. IV, can. 3, in quo legitur: « Presbyter cum ordinatur, episcopo eum benedicente, » manum super caput ejus tenente, etiam omnes presbyteri qui præsentibus sunt, manus suas juxta manus » episcopi super caput illius teneant. » 3° Ex constanti traditione utriusque Ecclesiæ Græcæ et Latine, quæ manuum impositionem semper reputavit essentialem. Ergo.

Ita communissime theologi, contra *Fagnan* et nonnullos alios, qui docuerunt solam instrumentorum porrectionem essentialem esse.

3° Triplex autem est manuum impositio: in prima episcopus utramque manum super caput cujuslibet ordinandi successive imponit, nihil dicens; omnes presbyteri præsentibus stola induti similiter faciunt. Postea tam pontifex quam sacerdotes tenent manus dextras super ordinandos extensas, solo orante episcopo. Deinde, post communionem, episcopus ambas manus super caput singulorum imponit, cuilibet dicens: *Accipe Spiritum sanctum; quorum remiseric peccata, remittuntur eis, et quorum retinueris, retenta sunt.*

4° Certum est primam impositionem, cui nulla respondet forma, essentialiam sacramenti non constituere; nec circumstantiam presbyterorum manus cum episcopo imponentium necessariam esse, quamvis antiquissima sit cæremonia non omittenda. *Ita omnes*. Probabilius videtur manus, in ea impositione, juxta rubricæ sensum, capitibus ordinandorum physice applicandas esse: sic evidenter supponit *Collator Andeg. de l'Ordre*, t. 1: verum nullus de omissione hujus contactus turbari debet, cum prima hæc impositio ad essentialiam sacramenti non pertineat.

5° Communiter etiam tenetur tertiam impositionem essentialem non esse; 1° quia non fuit in usu apud Latinos per duodecim priora sæcula, ut ostendit *P. Martène*, t. 2; 2° quia eam nunquam adhibuerunt Græci; 3° quia sacerdotium jam valide est collatum, siquidem novi sacerdotes missæ sacrificium simul cum episcopo celebraverunt, et in Pontificali non dicuntur ordinandi, sed ordinati: ergo hæc impositio est cæremonia quæ ad significandum effectum ordinis suscepti destinatur. *Sic generaliter theologi.*

6° Restat igitur secunda impositio, quæ, ut notat *P. Martène*, non est proprie secunda, sed prima continuata, cui forma adjicitur, nimirum orationes immediate sequentes, et præsertim tertia quæ per modum præfationis cantatur vel recitatur, et quæ in antiquis Ritualibus *consecratio* dicebatur.

7° Unctio sacra, quam, uno aut altero excepto, inquit *P. Martène*, antiqui et recentes libri rituales præscribunt, ex omnium confesso, ad essentialiam sacramenti non pertinet, nec apud Græcos existit. Olim ex chrismate, vel ex oleo et chrismate fiebat, nunc autem ex oleo catechumenorum fieri debet, et solum manus in modum crucis unguuntur; olim in quibusdam ecclesiis, præsertim in Anglia, etiam caput ungebatur. Licet manuum unctio essentialis non sit, non tamen omittenda est, et ommissa, ante quemlibet sacerdotii actum suppleri debet. Sic *S. Ligorius*, l. 6, n. 158, et multi alii.

8° *Eugenius IV*, in Decreto ad Armenos, de sacramento Ordinis loquens, ait: « Cujus materia est illud per cujus » traditionem confertur Ordo, sicut presbyteratus traditur » per calicis cum vino, et patenæ cum pane porrectionem. » Pauci quidam, his verbis innixi, solam hujusmodi instrumentorum porrectionem totalem presbyteratus esse materiam arbitrantur, et manuum impositionem habent tantum ut cæremoniam: alii vero plures utramque essentialiam esse contendunt, et alii multo numerosiores docent, non obstantibus verbis *Eugenii IV*, instrumentorum porrectionem ad essentialiam ordinis non pertinere: hic omnes redeunt ratio-

nes superius expositæ, ubi de materia diaconatus. Hujus namque porrectionis instrumentorum nulla fit mentio, neque in Scriptura sacra, neque in SS. Patrum operibus, neque in conciliis duodecim priorum sæculorum, neque in ullis, sive antiquis, sive recentioribus euehologiis Græcorum; et *Hugo a S. Victore*, de Sacramentis, l. 2, part. 3, cap. 12, de presbyterorum ordinatione agens, dicit: « Accipiunt calicem cum vino et patenam cum hostiis de manu » episcopi, quatenus his instrumentis potestatem se accipisse agnoscant placabiles Deo hostias offerendi. » Idem habet *Magister Sententiarum*, l. 4, dist. 24, eodem sæculo duodecimo scribens. Ergo.

Tertia hæc sententia probabilior nobis videtur. Ad auctoritatem Eugenii IV eodem modo respondetur ac supra.

9° Cavendum tamen ne ulla circumstantia hic in Pontificali præscripta omittatur, et curandum ut omnia reparentur. Igitur præsentandus est calix cum vino et aqua, et patena superposita cum hostia: quilibet ordinatus adus cuppam calicis simul cum patena et hostia tangere debet, episcopo dicente: *Accipe potestatem offerre sacrificium Deo missasque celebrare tam pro vivis quam pro defunctis, in nomine Domini.*

S. Ligorius docet, l. 6, n. 751, eum qui tetigisset hostiam et non patenam, licet probabilissime valide ordinatum, ad plenam securitatem sub conditione ordinandum esse, item qui tetigisset calicem et non patenam; non vero qui calicem et patenam tetigisset, et non hostiam. In his diversis casibus communiter judicatur ordinationem esse validam, quia contactus censetur fuisse realis, licet non physicus sub omni respectu.

S. Rit. Cong. respondit, 3 decemb. 1661, sacerdotem, cui exoritur dubium an in ordinatione tetigerit physice calicem, celebrationem continuare posse. Iteratio igitur non adhibenda est ad securitatem, nisi constet tactum realem non existisse.

10° Non necesse est ut calix sit consecratus, quia præcipuus sacerdotii effectus, scilicet, potestas sacrificium missæ offerendi, per species panis et vini in yasis non con-

secratis contentas, nihilominus clare significaretur, et vasorum consecratio nullibi ut ad presbyterorum ordinationem necessaria exhibetur.

§ II. — De presbyteratus officii.

Sacerdotem enim oportet offerre, benedicere, præesse, prædicare et baptizare, inquit episcopus ordinandos commonens: quinque igitur sunt præcipua sacerdotii officia, de quibus pauca seorsim dicemus.

1° *Offerre*. Hoc est primarium sacerdotis officium, ex quo reliqua pendent; sacerdotium quippe et sacrificium ita conjuncta sunt, ut unum sine altero concipi non possit. Unde B. Paulus, de ipso Christo sacerdote loquens, ait, Hebr. VIII, 3: *Omnis enim pontifex ad offerendum munera et hostias constituitur: unde necesse est et hunc habere aliquid quod offerat.* De excellentia sacri hujusce ministerii et de dispositionibus ad illud digne obeundum requisitis alibi disseritur, nempe in Tractatu de Sacrificio missæ.

2° *Benedicere*. Hic non agitur de benedictionibus privato nomine factis, quibus aliquis, præsertim si quadam auctoritate polleat, signo crucis vel aliter fausta apprecatur; v. g., pater aut mater filiis, vir religiosus laico, etc. De iis tantum agitur benedictionibus, quæ auctoritate Ecclesiæ juxta formam ab ea præscriptam fiunt. Variæ sunt: modo enim benedicuntur personæ plus minusve solemniter, modo quædam materiæ, ut pietatis instrumenta, modo objecta cultui divino destinata.

Munus benedicendi personas et quæcumque in usum earum veniunt, sacerdotio semper annexum est: Melchisedech benedixit Abrahæ a cæde Chodorlahomor regredienti: *Erat enim sacerdos Dei altissimi*, Gen. XIV, 18; sacerdotes veteris Legis personis similiter benedicendi jus habebant: *Sic benedicetis filiis Israel*, inquit Deus, et dicitis eis: *Benedicat tibi Dominus, et custodiat te*, Num. VI, 23, 24; ibid. 27, promittit se benedictiones eorum confirmaturum: *Et ego benedicam eis*. A fortiori idem munus sa-

cerdotibus legis Evangelicæ competere debet: ideo manus eorum unctione sacra consecrantur, *ut quæcumque benedixerint benedicantur, et quæcumque consecraverint consecrentur et sanctificentur, in nomine Domini Jesu Christi.* (Pontif.) Quædam benedictiones jure ecclesiastico episcopis reservantur, aliæ pastoribus secundi ordinis, et aliæ omnibus presbyteris permittuntur, *ut in Rituali ostenditur.*

Sicut vasa Deo consecrata usibus profanis adhibere sacrilegium est, ita et manus sacerdotis benedictas et sanctificatas.

3^o *Præesse.* Non enim ad ministrandum ordinantur sacerdotes, sicut diaconi, sed ad regendum populum et inferiores clericos curæ suæ commissos, sub disciplina episcopi: per septuaginta viros prudentes in adiutorium Moysis electos, et per septuaginta duos Domini discipulos, quos ante se binos præmisit, figurati sunt, ut ait episcopus eos ordinando. Ex hac præsidis vel rectoris dignitate fluunt omnia pastoris officia, de quibus fusius dicendi hic non est locus.

4^o *Prædicare.* Ad rectoris munus essentialiter atinet prædicandi officium: quid enim agere debet rector animarum? eas verbo Dei pascere, a vitiis retrahere, ad virtutes Christianas impellere, Spiritus sancti lumine et gratia imbuere, eas denique sanctificare et salvare: hæc autem sine verbi divini prædicatione sæpe et sub omni forma repetita obtinere non potest: ergo. Non omnes tamen qui sacerdotii caractere decorati sunt, eo ipso prædicandi officio detinentur, sed tantum ii qui curam animarum habent, ex officio vel ex delegatione.

5^o *Baptizare.* De hoc sacerdotii munere sufficienter diximus in Tractatu de *Baptismo.*

ARTICULUS SEXTUS.

DE EPISCOPATU.

Episcopus, juxta vim nominis græci, est inspector vel superintendens aut præpositus; eo sensu vox græca sumi-

tur apud auctores sacros et profanos, v. g., I Machab. 1. 53: *Et præposuit principes populo*, græce *episcopos super omnem populum constituit.* Mos apud Christianos invaluit ut vox illa summos novæ Legis sacerdotes regendo populo Christiano præpositos designaret, qui etiam olim dicebantur presbyteri et seniores.

Episcopatus igitur recte definiiri potest: *Ordo supremus quo datur presbytero potestas ordinandi, confirmandi, de fide judicandi, et ecclesiam sibi commissam regendi.* Nunc examinandum est 1^o an hujusmodi ordo existat, seu an episcopatus sit sacramentum a presbyteratu distinctum; 2^o quæ sit materia ejus et forma; 3^o an episcopi jure divino presbyteris sint superiores.

§ I.— An episcopatus sit sacramentum a presbyteratu distinctum.

Veteres theologi, ut *Hugo a S. Victore, Magister Sententiarum, S. Bonaventura, Scotus, S. Thomas*, et inter recentiores, *Henriquez, Comitulus, Billuart* aliique plures docuerunt episcopatum non esse sacramentum proprie dictum, sed sacerdotii extensionem, et perfectissimum complementum. Alii vero longe communius tenent illum esse sacramentum a presbyteratu distinctum: cum quibus sit

PROPOSITIO.

Episcopatus est verum sacramentum a presbyteratu distinctum.

Probatur Scriptura sacra, testimoniis SS. Patrum, concil. Trid. et ratione.

1^o *Scriptura sacra*, nempe textibus B. Pauli supra relatis, *Noli negligere, etc.; Admoneo te, etc.* Ibi enim agitur de ordinatione Timothei, qui, juxta omnes, a B. Paulo constitutus fuerat episcopus: porro in his textibus tres reperiuntur conditiones ad sacramentum novæ Legis requisitæ, *ut ostendimus: ergo.*

2^o *Testimoniis SS. Patrum.* S. Leo, epist. 12, cap. 4, probat legem cælibatus ab episcopis custodiendam esse,

quia si eam * in ordine qui quartus a capite est (videlicet » subdiaconatu) dignum est custodiri, quanto magis in » primo, aut secundo, vel tertio id servandum est! » Ergo episcopatus est ordo distinctus, et primus omnium.

Referentibus *Theodoreto, Socrate, Nicephoro*, sanctus quidam vir nomine Moses, nequaquam induci potuit ut a Lucio, ariano episcopo, in episcopum consecraretur, quod certus esset Spiritum sanctum ad illius invocationem non esse descensurum. Ergo 2^o.

3^o *Conc. Trid.* Concilium istud definit, sess. 23, can. 6, » in Ecclesia catholica esse hierarchiam divina ordina- » tione institutam, quæ constat ex episcopis, presbyteris » et ministris. » Ergo episcopi a presbyteris, sicut presbyteri a diaconis distincti sunt; nec dici potest episcopatum sacerdotii extensionem esse, et characterem non imprimere. Ergo 3^o.

4^o *Ratione.* Ubi est ritus diversus et potestates diversæ diversum est sacramentum : atqui alius est ritus presbyteratus et alius episcopatus, similiter et aliæ potestates, siquidem apud omnes constat solum episcopum habere potestatem ordines conferendi, ordinarie confirmandi, et ecclesiam sibi assignatam ut principem gubernandi : ergo.

Dices : Concil. Trid., sess. 23, cap. 2, septem numerat ordines, eos proprio nomine vocans, inter quos non reperitur episcopatus. Ergo.

R. Nego conseq. Ideo enim concilium Trid. septem tantum numerat ordines, quia sacerdotium est genus sub quo presbyteratus et episcopatus sunt velut species ; uterque divinam respicit Eucharistiam, qua nihil majus excogitari potest, sed diverso modo : simplices presbyteri eam consecrare possunt, episcopi vero habent insuper facultatem hanc sublimem potestatem aliis communicandi : ideo respective dicuntur sacerdotes primi et secundi ordinis, quorum alii Apostolis, et alii septuaginta duobus succedunt discipulis.

Hinc episcopatus sacerdotium necessario supponit : unde eum recte definiti diximus : *Ordo supremus quo datur presbytero, etc.*

§ II. — De materia et forma episcopatus.

1^o In consecratione episcopi sic proceditur : 1^o presbyter in episcopum electus per multas interrogationes a consecratore examinatur, ut concilium Carth. IV præscribit. 2^o Episcopus consecrator, accepto libro Evangeliorum, illum apertum, adjuvantibus episcopis assistentibus, nihil dicens, imponit super cervicem et scapulas electi. 3^o Consecrator et duo assistentes ambas manus super caput ejus imponunt simul, dicentes : *Accipe Spiritum sanctum* ; deinde solus consecrator, post brevem orationem, aliam longiorem, manibus ante pectus extensis, per modum præfationis pronuntiat vel cantat. 4^o Ea finita, caput electi, et paulo post ambas manus sancto chrismate ungit, verba correspondentia pronuntiando. 5^o Tradit ei successive baculum, anulum et librum Evangeliorum, proferens verba unicuique instrumento propria.

2^o Dubitari non potest quin manuum impositio sit essentialis : id patet 1^o exemplo Apostolorum qui, in ordinatione Pauli et Barnabæ, *jejunantes et orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos*, Act. XIII, 3 ; et B. Pauli qui, ut vidimus, gratiam ordinationis per manuum impositionem discipulo suo contulerat ; 2^o ex constanti omnium ecclesiarum Orientalium et Occidentalium praxi.

Probavimus infra concursum episcoporum assistentium ad validitatem ordinationis necessarium non esse : sola igitur manuum impositio a consecratore facta, sive dicendo, *Accipe Spiritum sanctum*, sive cantando aut pronuntiando Præfationem, ut essentialis habenda est.

4^o Unde verba pro utraque impositione assignata formam hujus sacramenti constituunt.

3^o Impositio libri Evangeliorum, licet vetustissima, in concilio Carth. IV, can. 2, præscripta, et apud Græcos sicut apud Latinos usitata, materia essentialis communis non reputatur : etenim 1^o primi episcopi sine impositione hujus libri, qui nondum erat scriptus, ordinati fuerunt ; 2^o nulla forma illius impositioni respondet.

5^o Unctio, quæ apud Græcos nunquam exstitit, non

magis necessaria est pro validitate episcopatus quam pro validitate presbyteratus.

6^o Traditio baculi, annuli et libri Evangeliorum effectum ordinationis significat, sed ad essentiam materiæ non pertinet, 1^o quia non semper locum habuit, nec est antiqua; 2^o quia in Pontificali novus episcopus jam vocatur ordinatus.

7^o Nihil horum tamen omitti debet, et omissum, supplendum foret.

§ III. — An episcopi jure divino presbyteris sint superiores.

Quidam *Aerius*, in sæculo quarto, ægre ferens se ab episcopatu repulsum fuisse, docuit *presbyterum ab episcopo nulla differentia discerni*; *S. Aug.* Hunc errorem antiquatum renovavit *Wiclefus*, deinde *Calvinus*, cui adhærent Puritani seu Presbyteriani, in Anglia, et præsertim in Scotia valde numerosi; eundem ex professo defendere conati sunt *Saumaise* et *Blondel*, Calvinistæ, contendentes superioritatem episcoporum de facto existentem, sola institutione humana fuisse introductam.

PROPOSITIO.

Episcopi jure divino simplicibus presbyteris superiores sunt ratione characteris et jurisdictionis.

Prob. Scriptura sacra, traditione, concilio Trid., ratione et præscriptione.

1^o *Scriptura sacra.* B. Paulus, Act. xx, 28, dicit majoribus natu ecclesiæ Mileti congregatis: *Attendite vobis et universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos regere Ecclesiam Dei.* At postestas abusus corrigendi et Ecclesiam regendi sic absolute dicta nunquam simplicibus presbyteris competit. Ergo 1^o.

2^o *Traditione.* *S. Epiph.* Hæres. 75, n. 5, hæc B. Pauli, I Tim. v, 1, verba expendens, *Seniorem ne increpaveris; adversus presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus*, ait: « Quid attinebat episcopo » vetare ne presbyterum objurgaret nisi majorem ipso

» potestatem obtineret? » *S. Cypr.*, Epist. 27: « Inde per » temporum et successionum vices episcoporum ordinatio » et Ecclesiæ ratio decurrit, ut Ecclesia super episcopos » constituatur, et omnis Ecclesiæ actus per eosdem præ- » positos gubernetur. Cur hoc itaque lege divina funda- » tum sit? » Ergo.

3^o *Concilio Trid.* quod, sess. 23, can. 7, sic habet: « Si quis dixerit episcopos non esse presbyteris superiores » vel non habere potestatem confirmandi et ordinandi, » vel eam quam habent illis esse cum presbyteris com- » mune... anathema sit. » Patres Tridentini a vocibus *jure divino* consulto abstinuerunt, ne quæstionem inter theologos catholicos agitatum circa originem jurisdictionis episcoporum definirent: unde propositio nostra, quoad superioritatem jurisdictionis, non est de fide catholica, sed concilium eam tradit ut certissimam. Ergo 3^o.

4^o *Ratione.* 1^o episcopi, vi institutionis suæ, Apostolis successerunt: porro Apostoli simplicibus presbyteris erant superiores. 2^o Episcopi plura faciunt quæ a simplicibus presbyteris nullatenus fieri possunt, ut sacramenta Confirmationis et Ordinis conferre; Ecclesiam ex populo et clero completo adunatam regere, etc. Ergo. 3^o *Aerius* semper habitus est ut hæreticus: dogma igitur negabat: ergo 4^o, etc. Aliunde, etc. Ergo.

5^o *Præscriptione.* Constat enim ex historia tam Ecclesiæ Orientalis quam Ecclesiæ Occidentalis episcopos semper habitos esse ut presbyteris superiores; eos dioceses gubernasse, sacerdotes sicut alios clericos rexisse, eis præfuisse, missionem dedisse, existentiam dioceseon per episcopos, nunquam per sacerdotes, annumeratam esse, etc. Ergo.

S. Hieronymi auctoritatem invocant adversarii, atque se testimonio ejus fulciri gloriantur; sed immerito. Nam 1^o alii Patres et doctores, contrarium evidenter docentes, illum redarguissent et refellere studuissent, quod tamen nullus tentavit. 2^o Ipse *S. Doctor*, epist. ad Evangelium, 2 part. ubi dicit *eosdem esse presbyteros quos episcopos*, subjungit: « Certe in una civitate plures episcopi... esse » non poterant; sed quia eosdem episcopos illo tempore

» quos et presbyteros appellabant, propterea indifferenter » de episcopis, quasi de presbyteris, locutus est Apostolus. » Patet ergo *S. Hieronymum* episcopos et presbyteros quoad appellationem tantum comparasse, non vero quoad dignitatem, alioquin non dixisset plures episcopos in eadem civitate esse non posse. Ergo.

Notandum quosdam auctores, inter quos *P. Pétau*, *Theol. dog.*, t. 4, l. 1, *Dissert. Eccl. c. xi*, et *Mamachi*, *Orig. et Antiq. Christ.*, t. 4, p. 337, arbitrari in primis temporibus plures in eadem civitate exstitisse episcopos consecratos, qui speciales non habebant ecclesias regendas, sed, data opportunitate, in alias migrabant civitates, novas fundabant ecclesias, vel, defectu propriorum episcoporum, functiones sacras ab episcopali caractere pendentes exercebant, et ideo, in II et III sæculo *episcopi nationum* appellabantur. Nihil obstat quominus dicatur plures hujusmodi episcopos degisse Ephesi, præcipua Asiæ urbe, quando *B. Paulus* majores natu hujus Ecclesiæ ad se vocatos Miletum appellat episcopos (*Act. xx, 28*).

CAPUT TERTIUM.

DE ORDINUM EFFECTIBUS.

Probavimus Ordinem esse novæ Legis sacramentum : sacramentum istud non est mortuorum, sed vivorum : producit ergo gratiæ sanctificantis augmentum et jus ad suscipiendas, in tempore opportuno, gratias actuales, pro diversis functionibus ecclesiasticis obeundis necessarias.

Constat aliunde, ex dictis in *Tractatu de Sacramentis in genere*, et ex constanti traditione, sacramentum Ordinis characterem in anima imprimere, quo ministri Christi signantur et a simplicibus Christianis distinguuntur, sicut officiarum principis et milites aliquo sensibili signo ab aliis hominibus secernuntur.

Cum autem illa spiritualis qualitas a sola Dei voluntate pendeat, non omnis ordinatio eam imprimit, sed tantum

ea quæ a Christo fuit instituta et rationem veri sacramenti habet. Unde si tonsura, minores ordines et subdiaconatus inter sacramenta computari non debeant, ut plurimi volunt, sequitur hos ordines characterem non imprimere et a sola Ecclesia habere quod iterari non debeant.

Diaconatus, e contra, presbyteratus et episcopatus valide collati, characterem semper imprimunt, et quidem juxta probabiliorum sententiam, unicuique ordini proprium : nam ubi sunt potestates diversæ, diversi debent esse characteres : at in diaconatu, presbyteratu et episcopatu diversæ sunt potestates : ergo.

Attamen specialis movetur difficultas de ordinibus ab hæreticis, schismaticis, etc., collatis.

Nullus catholicus negat ordinationem valide collatam non amitti, ac proinde iterari non posse : certum est ex altera parte, fidem ad validitatem sacramentorum non requiri neque in ministro, neque in subjecto. Quoniam tamen plurima historiæ ecclesiasticæ facta probare videntur ordinationes ab hæreticis, schismaticis, excommunicatis, simoniacis, etc., susceptas, habitas fuisse ut nullas, gravis exorta est controversia inter theologos, an scilicet illæ ordinationes characterem imprimerent. Hæc controversia, jam fortiter agitata tempore *Petri Damiani*, anno 1072 defuncti, renovata est in ultimo sæculo, et doctissimus *P. Morinus* multa congegit exempla ex quibus colligendum esse arbitratus est ordinationes extra veram Ecclesiam, vel in vera Ecclesia simoniacis aut intrusis collatas, aliquando ut nullas judicatas esse, non quia fides in ministro necessaria est, sed quia canones id prohibentes constituiebant impedimentum jure ecclesiastico dirimens, ferme sicut nunc quædam impedimenta matrimonium dirimunt. Unde ipsius sententia ab errore heterodoxorum, fidem ad validitatem sacramentorum requirentium, longe dissimilis est.

Verum hæc celebris auctoris suppositio est omnino gratuita; nullum enim affertur monumentum quo existentia hujusmodi legis ordinationem irritantis fulciatur, nec ipsius origo, nec abrogatio, nec existentia duratio assignari